

segek, performansok, vizuális és hangköltészeti rendezvények sorakoznak a két évtized horizontján. Az avantgárd művészethez az is közelebb kerül, aki eddig távol tartotta magát tőle. Van kis beelátás a hajdani Mozgó Világba, irodalmi csoportosulások alakulásába (Fölőpéldány, Csütörtök Esti Társaság), rálátás új vagy megújult közlési formákra („irodalmi koncert”), belső vitákra, a hatalom félelmére az elitkultúra és a tömegkultúra találkozásától. Műhelyeket ismerünk meg és szerkesztőket. Láthatjuk továbbá, hogyan dolgozza ki a művész egy erőteljes, kifejlődésben levő hangi költészet vizuális interpretációját (Konnektor).

Tanulni lehet Székárositól, e könyvből is. Hogy „egymással dolgozva áll össze az a több, amire egyénileg senki nem képes”. És azt is, hogyan lehet egyensúlyban tartani a szakmai (egyetemi) és művészeti tevékenységet, s a kettőt ötvözni, egyiket a másikkal többé tenni, amikor kell, elválasztani. Szellemi magatartásmintát kínál most is, akár csak a nyolcvanas években, amikor „az európai identitás, az Európához tartozás még nem volt kézenfekvő, hanem politikai és szellemi választást jelentett”.

LÁNG ESZTER

(Orpheusz Kiadó, Budapest, 2011, 356 oldal, 3200 Ft)

DANIEL ARASSÉ: *Festménytalányok*

A szerző a londoni National Gallery termeiben kötelező műtörténeési köreit rója. Már-már unatkozik. Megáll az idősebbik Pieter Bruegel festménye, a *Háromkirályok imádása* előtt. „Felismeri rajta mindazt, amit már tudott.” Mindent meglát a képen, amit egy jól képzett művészettörténésznek meg kell látnia, majd hogy kikölkentse magát unalmából, „nézni” kezdi a képet. Hamarosan roppant izgalom vesz rajta erőt új felfedezéseitől. Hiába látta már számtalanszor reprodukciókon a festményt, most, hogy alaposan szemügyre veszi, ezernyi probléma kezd foglalkoztatni. Mindezt az alapos „megnézés” élményének köszönheti.

Ennek a szemügyre vételezésnek az eredménye egy azon hat tanulmány közül, melyek helyet kaptak a *Festménytalányok* című kötetben, amely a második magyar nyelven megjelent könyv a francia szerzőtől, és akár az első *Festménytörténetek* folytatásának is tekinthető. Nevezzük e tanulmányokat inkább fejezeteknek, hiszen nélkülözik a tudományos munkák apparátusát, és valójában szórakoztató, olvasóbarát stílusban megírt elbeszélések: találunk köztük fiktív levelet és vitát, de a kép előtt álló

szerző önmagával folytatott beszélgetését is.

Daniel Arasse könyve arra a bizonyos „megnézésre” buzdít és tanít minket – szakértőket és nem szakértőket –, akik vagy szakmánkból fakadó rutinszerűséggel nézünk képeket, vagy egyszerű lustaságból illetjük őket néhány pillantással, majd továbblépünk a másik kép elé, továbblapozunk a reprodukciókat sorakoztató katalógusban vagy épp továbbkattintunk egerünkkel a következő képre, mintha mi sem történt volna. Szinte minden ember problémája ez a hanyagság, amely egyben élvezet nélkülivé is teszi a befogadást, és amelyet hajlamosak vagyunk természetesen tekinteni, holott egyáltalán

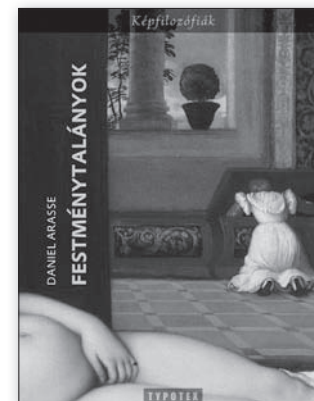
nem az: olyan intellektuális élvezettől fosztjuk meg ugyanis magunkat, amit egy gondolkodó ember aligha tekinthet bocsánatos bűnnek. Gyakran válunk magunk is Bruegel *Háromkirályok*jának Gáspárjává, aki a képen az egyetlen a keleti bölcsek közül, akinek jó a szeme, mégsem képes meglátni azt, amit ott és akkor látnia kellene: a gyermek Jézus emberi természetének legékebb bizonyítékát,

amit két társa oly reménytelenül fürkészként öreg és rossz szemével – a nemzőszervert.

A szövegek oly módon is demonstrálják, hogy érdemes alaposan vizsgálni a műalkotásokat, hogy Arasse olyan képeket vesz újra elő, amelyekről azt hihetnénk, a szakma és a dilettáns írók már mindent elmondtak róluk, minden részletükre találtak legalább egy helytálló interpretációt. Szerzőnknek azonban van még mondanivalója az *Urbinoi Vénusz*ról, Velázquez *Udvarbölgyeiről*, Tintoretto, Bruegel és Francesco del Cosca egy-egy emblematisztikus képéről. A hatodik fejezet a Mária Magdolna-ábrázolások kialakulásával és annak mértékével foglalkozik; azzal,

hogyan alakult ki az a kép, hogy miért volt szüksége az embernek arra, hogy Éva és Mária mellett megteremtse magának egy harmadik nőt, aki a Szűzzel ellentétben nem követhetetlen példa, és aki ugyanakkor követendő példává képes válni, hiszen Éva arra a legkevésbé sem alkalmas.

Arasse írásai roppant szórakoztató olvasmányok, jóleső elmegyakorlatok, és jómagamat, aki azt

gondolta magáról, hogy a szövegekben felbukkanó képeket már jól ismeri, arra sarkallt, hogy egy-egy fejezet olvasása közben mutatójamat könyvjelzőként a lapok közé dugva a másik kezemmel az internetes keresőbe beüsem a képek

címét, és azok egészét és részleteit gondosan, olykor hosszú percekig nézzem.

UGRY BÁLINT

(*Typotex Kiadó, Budapest, 2010, 212 oldal, 3200 Ft*)

SZÉPIRODALMI BIBLIOGRÁFIA

2011. május–június*

Szépirodalmi bibliográfiánk a korábban kialakított rendszert követve regisztrálja az elmúlt két hónap alkotásait, gyűjtőköre az előző évek szemlézett folyóirataira terjed – pontosabban azokra, amelyek közülük a 2010–2011. év során megjelennek. Frissessége kizárólag ezek rendszeres beérkezésétől függ: a negyedévi és a határon túli lapok természetüknél fogva hordozzák a csúszás lehetőségét. A 2010–2011. év folyamán, a terjedelemre való tekintettel, a kéthavi tételekből csupán az első három rész (vers, rövidpróza, hosszúpróza) közlésére nyílik lehetőség, ezért a kényszerű tematikus szűkítésért olvasóink elnézését kérjük. Maga a gyűjtés azonban változatlan, s a most kimaradt fejezetek (esszé; napló, emlékezés, jegyzet; közönség előtt előadásra szánt mű; átmeneti műfajok; kevert műfajok) az összesített kötetekben** természetesen szerepelni fognak, az eredetileg is csak abba szánt részekkel (beszélgetés, levelezés, műhelynapló; kritika, recenzió, ismertetés; tanulmány; irodalmi múlt) együtt.

Az összeállítás alapjául szolgáló folyóiratszámok

2000, 2011. 5., 6.
Alföld, 2011. 5., 6.
Bárka, 2011. 3.
Beszélő, 2011. 5., 6.
Élet és Irodalom, 2011. május. 6., május 13., május 20., május 27., június 3., június 10., június 17., június 24.
Életünk, 2011. 5., 6.
Eső, 2011. 2.
Ezredvég, 2011. 5., 6–7.
Forrás, 2011. 5., 6.
Helikon, 2011. május 10., május 25., június 10., június 25.
Híd, 2011. 5., 6.
Hitel, 2011. 5., 6.
Holmi, 2011. 5., 6.
Jelenkor, 2011. 5., 6.
Kalligram, 2011. 5., 6.
Kortárs, 2011. 5., 6.
Korunk, 2011. 5., 6.
Látó, 2011. 5., 6.

Liget, 2011. 5., 6.
Magyar Lettre Internationale, 2011. 2.
Magyar Műhely, 2011. 156.
Magyar Napló, 2011. 5., 6.
Mozgó Világ, 2011. 5., 6.
Múlt és Jövő, 2011. 1.
Műhely, 2011. 3.
Műút, 2011. 25.
Napút, 2011. 3., 4.
Palócföld, 2011. 3.
Pannonhalmi Szemle, 2011. 2.
Parnasszus, 2011. 2.
PoLiSz, 2011. 5., 6.
Sikoly, 2011. 1.
Somogy, 2011. 2.
Székelyföld, 2011. 5., 6.
Tekintet, 2011. 3.
Tiszatáj, 2011. 5., 6.
Új Forrás, 2011. 5., 6.
Vár, 2011. 1–2.
Várad, 2011. 2–3.
Vigilia, 2011. 5., 6.
A Vörös Postakocsi, 2011. 1.

*Ezúton is köszönjük a Petőfi Irodalmi Múzeumnak az adatgyűjtésben nyújtott segítséget.

**A Magyar Irodalmi Repertórium 2003., 2004., 2005. és 2006. évi kötetei már megjelentek. Hálózati változat: www.repertorium.hu. (A Szerk.)